

# RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1916.

Andra kammaren.

Nr 56.

## Tisdagen den 11 april.

Kl. 3,30 e. m.

### § 1.

Justerades de vid kammarens sammanträde den 5 innevarande april förda protokollen.

### § 2.

Herr statsrådet *Vennersten* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 150, med förslag till ändrad lydelse av § 8 mom. 2 i nådiga förordningen med tulltaxa för inkommande varor den 9 juni 1911;

nr 151, angående rätt för ordinarie befattningshavare hos generaltullstyrelsen att i avseende å ingångsavlönningens belopp eller för löneförhöjning tillgodoräkna sig viss tjänstgöring inom styrelsen å tjänst å extra stat; och

nr 152, med förslag till förordning angående utförsel av socker under viss tid utan erläggande av sockerskatt m. m.

Dessa propositioner bordlades på begäran.

### § 3.

Upplästes följande till kammaren inkomna sjukbetyg:

Att borgmästare Holmdahl i riksdagens andra kammare lider av akut febersjukdom, och att detta för honom är bestämt hinder för att i dag och närmaste dagar delta i riksdagens arbete, intygas härmed på heder och samvete.

Stockholm den 11 april 1916.

*Tor Lamberg,*

leg. läkare.

### § 4.

Herr talmannen tillkännagav, att enligt ingånget meddelande första kammaren beslutit antaga andra kammarens inbjudan till förstnämnda kammare att förena sig med andra kammaren i dess

*Andra kammarens protokoll 1916. Nr 56.*

beslut om tillsättande av ett särskilt utskott för behandling av Kungl. Maj:ts proposition, nr 111, med förslag till lag om försäkring för olycksfall i arbete m. m.

### § 5.

Föredrogs och hänvisades till särskilda utskottet Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande proposition, nr 111, med förslag till lag om försäkring för olycksfall i arbete, till lag om ändrad lydelse av 17 kap. 12 § handelsbalken, till lag om ändrad lydelse av 14 § i lagen den 27 juni 1902 innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar och till lag angående tillämpning med avseende å elektrisk järnväg av bestämmelserna i lagen den 12 mars 1886 angående ansvarighet för skada i följd av järnvägs drift.

### § 6.

#### *Interpellation.*

Ordet lämnades härefter på begäran till

Herr A delswärd, som yttrade: Herr talman! Redan då jag hade äran tillhöra Kungl. Maj:ts regering såsom chef för finansdepartementet uppdrogs åt sakkunniga att verkställa en utredning rörande förbättrade kommunikationer mellan Sverige och England, eller närmare bestämt, mellan Göteborg och någon hamnstad på Englands ostkust, som befundes lämpligast. Inom sakkunniga kretsar var man redan då livligt övertygad om betydelsen av att dessa kommunikationer förbättrades, emedan dessa icke voro och fortfarande icke äro tillfredsställande och under de sista decennierna icke avsevärt utvecklats, oaktat det ständigt ökade handelsutbytet mellan Sverige och England. Av gammalt har varuutbytet med England för Sverige varit av större betydelse än med något annat främmande land. Att ökningen av detta handelsutbyte icke på senare tider fortgått i samma proportion som utvecklingen av det industriella och ekonomiska livet inom landet och som varuutbytet med en del andra främmande länder torde i väsentlig mån hava berott på att de regelbundna direkta sjöfartsförbindelserna mellan de båda länderna icke varit tillräckliga eller tidsenliga.

De anmärkningsvärt goda resultaten av den regelbundna ångfärjeförbindelsen Trelleborg—Sassnitz, genom vilken varuutbytet och samfärdseln med Tyskland ökats i långt högre grad och snabbare än man vågade föreställa sig, då denna förbindelse upprättades, ge stöd åt denna uppfattning.

Jämsides med ökning i de kommersiella förbindelserna följa av förbättrade samfärdsmedel livligare kulturella förbindelser, vilket uppenbarligen är av största betydelse i all synnerhet för ett litet land. Att ångfärjeförbindelsen Trelleborg—Sassnitz haft ett för vårt land nyttigt inflytande i sistnämnda hänseende torde vara otvivelaktigt. Det är att beklaga, att de fordom intima förbindelserna med England samtidigt snarare synas ha minskats.

Vad jag nu anfört utgör starka skäl för önskvärheten av att

förbättrade kommunikationer med England snart åstadkommas. Men därtill kommer, att en naturlig transitoväg över Sverige mellan England och Ryssland därigenom skulle kunna komma till användning i långt större utsträckning än hittills varit fallet, vilket givetvis också skulle bli av stor nationalekonomisk betydelse för vårt land.

*Interpellation*  
(Forts.)

Den utredning av sakkunniga, varom jag förut talade, blev icke så fullständig och lämnade icke sådant resultat, att den kunde läggas till grund för något förslag till planens förverkligande. Sedan dess har emellertid denna utredning fortgått i kommerskollegium, som för få dagar sedan framlagt ett förslag dels till frågans definitiva lösning i stor stil, vilken emellertid kräver tid och ytterligare detaljutredningar, dels till provisoriska anordningar, som omedelbart skulle kunna genomföras.

Frågan har nu kommit i ett annat och bättre läge än det, i vilket den befann sig, då den första utredningen avslutades. Transitotrafiken, som för planens ekonomiska bärighet spelar mycket stor roll, var då icke nämnvärd, det gällde att skapa den och att så småningom leda transportererna från förut begagnade vägar till denna transitoväg. Nu är förhållandet däremot, att denna väg på grund av de ändrade förhållandena i Europa kommit till den allra största användning, varigenom betydelsen av denna kommunikationsled blivit uppenbar, på samma gång som bristerna i anordningarna, för att tillfredsställande kunna begagna den, blivit påfallande.

Det synes mig därför av mycket stor vikt, att man icke låter gå sig ur händerna det sällsynt gynnsamma tillfälle, som nu yppat sig för att genomföra de föreslagna anordningarna, så mycket mer som det icke synes osannolikt att man på andra håll kan komma att gå oss i förväg och anordna andra förbindelseleder, varigenom den över Sverige skulle få mindre betydelse.

Det gäller att begagna de nu rådande säregna förhållandena för att de handelsvägar, som nu på ett naturligt sätt uppstått, även framdeles måtte bibehållas.

De nödiga anordningarna för de nu åsyftade förbättrade kommunikationerna torde icke av Kungl. Maj:t kunna genomföras utan riksdagens hörande. Då en framställning till riksdagen icke torde kunna ske utan att vissa underhandlingar såväl i in- som utlandet blivit utförda och preliminära överenskommelser träffade, synes det vara av största vikt, att ärendet med görligaste första kommer under behandling för att ett slutligt avgörande måtte kunna ske under nu pågående riksdag.

Med anledning av vad jag nu anfört får jag härmed anhålla om andra kammarens medgivande att till statsrådet och chefen för civildepartementet framställa följande fråga:

Är det Kungl. Maj:ts avsikt att för innevarande års riksdag framlägga förslag till ett omedelbart anordnande av förbättrade direkta och regelbundna kommunikationer mellan Göteborg och lämplig hamn på Englands ostkust?

Ifrågavarande anhållan bordlades.

## § 7.

Herr *Thorsson* avlämnade en motion, nr 259, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 87, angående anvisande av medel till vissa byggnadsföretag vid armén.

Nämnda motion blev på begäran bordlagd.

## § 8.

Upplästes och lades till handlingarna ett till kammaren inkommet protokoll, så lydande:

Protokoll, hållet vid sammanträde med herr talmannen i riksdagens andra kammare och de kammarens ledamöter, som blivit utsedde att jämte herr talmannen tillsätta kammarens kanslipersonal och vaktbetjäning, den 10 april 1916.

Sedan juris kandidaten M. D. Hjertstrand, som vid början av innevarande riksdag antagits till kanslist hos kammaren, erhållit förordnande å annan befattning hos riksdagen, så sammanträdde nu herrar deputerade för att utse kanslist i Hjertstrands ställe; och antogs därvid till kanslist juris studeranden Lorentz Lindblad.

Som ovan

In fidem  
*Per Cronvall.*

## § 9.

Anmäldes och godkändes följande förslag till riksdagens skrivelser till Konungen, nämligen

från statsutskottet:

nr 65, i anledning av vissa framställningar rörande anslag under åttonde huvudtiteln;

nr 69, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förstärkning av arbetskrafterna å statskontorets riksbokslutsbyrå; och

nr 70, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ålders-tillägg åt aktuarien i statistiska centralbyrån J. A. Carlson; samt

från bankoutskottet:

nr 71, i anledning av Kungl. Maj:ts i punkterna 6 och 48 under tionde huvudtiteln av statsverkspropositionen gjorda framställningar angående vissa pensioner.

## § 10.

Till bordläggning anmäldes:

statsutskottets utlåtanden:

nr 55, i anledning av Kungl. Maj:ts dels i punkt 92 under åttonde huvudtiteln av statsverkspropositionen dels ock i särskild pro-

position, nr 114, gjorda framställningar rörande karolinska mediko-kirurgiska institutet;

nr 56, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående upp-förande av laboratoriebyggnad m. m. för tekniska högskolans fack-skola för kemisk teknologi;

nr 57, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tjänstårsberäkning för professorn L. V. A. Stavenow med avseende å hans rätt till ålderstillägg;

nr 58, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående änd-ringar i avlöningsstaten för socialstyrelsen m. m.; och

nr 59, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående för-värvande för statsverkets räkning av den vetenskapsakademien till-höriga fastigheten nr 5 i kvarteret Grönlandet norra i Stockholm;

sammansatta bevillnings- och lagutskottets utlåtande, nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angä-ende vissa utfästelser rörande införsel och utförsel av varor m. m. samt lag om ändrad lydelse av 8 kapitlet 25 § strafflagen;

lagutskottets utlåtande, nr 22, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om skyddskoppympning dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 127 och 128 §§ i strafflagen för krigsmakten den 23 oktober 1914 dels ock åtta med anledning av förstnämnda proposition väckta motio-ner; samt

jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 47, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående för-säljning av vissa kronoegendomar och upplåtande av lägenheter från sådana egendomar;

nr 48, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående upp-låtande av lägenheter från förra militiebostället Pålsboda nr 1 och Folkasboda nr 1 i Örebro län;

nr 49, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående över-låtelse till lantförsvaret av Tierps kronopark m. m.;

nr 50, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fortsatt tillämpning av lagen den 20 juni 1913 angående vård av enskildes skogar på Öland; och

nr 51, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående änd-ring i gällande grunder för tillgodogörande av kronans jakträtt.

## § 11.

Herr talmannen gav härefter ordet till

Herr vice talmannen, som yttrade: Herr talman! Jag tillåter mig hemställa, att kammaren behagade besluta, att på morgondagens föredragningslista bland två gånger bordlagda ärenden först måtte uppföras statsutskottets utlåtande nr 5, angående reg-leringen av utgifterna under riksstatens femte huvudtitel, innefat-

tande anslagen till sjöförvarsdepartementet, såsom andra ärende statsutskottets utlåtande nr 51, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till arbetslöshetens bekämpande, ävensom en i ämnet väckt motion, och som nr 3 statsutskottets utlåtande nr 52, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förvärvande för telegrafverkets räkning av en fastighet i Flen, samt vidare ärendena i den ordning de förekomma å dagens föredragningslista.

Denna hemställan bifölls av kammaren.

§ 12.

Justerades protokollsutdrag.

§ 13.

En av herr *Höglund* gjord anhållan att på förekommen anledning erhålla ledighet från riksdagsgöromålen tills vidare blev av kammaren bifallen.

Vidare beviljades ledighet åt:

herr <i>Andersson</i> i Höckerum under	2 dagar fr. o. m. den 13 april,			
» <i>Hellberg</i> i Lycksele	» 12	»	» 15	»
» <i>Wiklund</i>	» 13	»	» 14	»
» <i>Jonsson</i> i Gumboda	» 13	»	» 14	»
» <i>Löwegren</i>	» 12	»	» 14	»
» <i>Larsson</i> i Säby	» 12	»	» 15	»
» <i>Andersson</i> i Knäppinge	» 15	»	» 13	»
» <i>Olausson</i>	» 5	»	» 14	»
» <i>Lundström</i> i Långnäs	» 12	»	» 15	»
» <i>Bengtsson</i> i Kullen	» 12	»	» 15	»
» <i>Nilsson</i> i Antnäs	» 12	»	» 14	» och
» <i>Lindström</i>	» 12	»	» 14	»

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 3,54 e. m.

In fidem  
Per Cronvall.